

● Péreli Zsuzsa tárlata
a SZÖG-ART Galériában

A gobelin fejedelemasszonya

Múlt pénteken a szege-
di SZÖG-ART Galériában
dr. Hann Ferenc művé-
szettörténész nyitotta
meg Péreli Zsuzsa Mun-
kácsy-díjas gobelinmű-
vész február végéig lát-
ható kiállítását. A sokszí-
nű tárlaton klasszikus go-
belinek mellett grafikák,
merített papírból készült
reliefek is helyet kaptak.



Péreli Zsuzsa gobelinművész
a kiállítása megnyitóján.
(Fotó: Miskolczi Róbert)

● Legutóbb 1991 nyarán
volt tárlata Szegeden, mi-
ben különbözik ez a kiállí-
tása az akkortól?

– Nagyon örültem a mosta-
ni meghívásnak, mert nyolc
évvél ezelőtt egy gyönyörűs-
ges, de kiállításra alkalmatlan
helyszínen, a dóm altemplo-
mában volt tárlatom. Akkor a
halálról volt szó, most pedig
az életéről. Olyannyira, hogy
ez a galéria is csak nemrég-
ben kezdte az életét. A meg-
nyitóra érkezett rengeteg em-
bert látva úgy érzem, nagyon
hamar fel fog cseperedni. Ki-
csit bohókás ez a tér, de a ter-
meszetes színű háttér szer-
tem, így a galéria hófehér fa-
lái lehetővé tették, hogy kiél-
jem a színgorgiámat. Amikor a
két legfontosabb, legnagyobb
munkám, a Szegény angyal és
a Tájkép a XX. század végén
című gobelinem felkerült a
helyére, kiderült, hogy valójá-
ban jól használható és harmo-
nikus az először ijesztően bo-
nyolultnak tűnő tér.

● Hány év termésé látható
a falakon?

– A legkorábbi kiállított
munkám a nyolcvanas évek
elejéről való, akkoriban na-
gyon beleszerettem az orto-
dox ikonokba, és igyekeztem
azokhoz hasonló hatásokat el-
érni. A Gyerekkor című gobe-
linem az arany ikonok plasztí-
káját igyekszik a maga sajátos
nyelvezetével megmutatni. A
legújabb darabom az ezüstös
hatású Szegény angyal. E két
szép fényes anyag között szü-
letett meg a többi munkám.
Nagyon szeretem, ha a dolgok
határai nincsenek kijelölve.
Alkotás közben mindenféle
élek, semmi sem kényszerít
arra, hogy ne éljem meg a bo-
londériáimat.

● Érdekese a hófehér
merített papírból készült
reliefjei...

– Szentendrén működik
egy papírmérítő műhely,
amelynek van egy galériája,
ahová néhány évvel ezelőtt
meghívtak kiállítani. Az lett
volna logikus, ha rajzoltam

volna a kapott papírra, de
olyan természetes volt, mint-
ha emberi kéz nem érintette
volna, ezért én sem akartam a
kézlenyomatomat rajta hagy-
ni. Ezért csináltam belőle re-
liefeket. Grafikákat is kiállít-
tottam, amelyekhez régi leve-
leket használtam fel a gyűjte-
ményemből. Némelyik na-
gyon megrendítő, ha elolvas-
sa a tárlatlátogató, akkor a
történelem egy szeletét is-
merheti meg általa. A grafika
jó alibi volt, hogy műtárgy
váljék a levelekből.

● Gobelinjei között akad-
nak klasszikusak, fest-
ményszerűek, de olyanok
is, amelyek szinte dom-
borműszerűek. Közös va-
lamennyiben a mesterség-
beli tudás...

– Festőnek készültem, de
megismertem a gobelin-techni-
kát, s rájöttem, a festmé-
nyeim olyanok, mintha sző-
vőszéken készültek volna.
Amikor megtanultam szőni,
kiderült, hogy ezzel a techní-
kával is bármit el tudok mon-
dani, akár még portrékat is
meg tudok szőni. Ugyanak-
kor falra téve nagyon finom,
tapintható melegséget sugá-
roznak.

● Mekkora becsülete van
ma a gobelinkészítésnek?

– Ez egy anakronisztikus
művészet, mert a mi korunk a
gyorsaság korszaka, a gobe-
lintechnika pedig a lassúság
és a minőség technikája. Aki
sző, nagyon nagy áldozatot
hoz, a szervezetét, az egész-
ségét adja oda érte. Minőségi
gobelinből csak keveset lehet
készíteni, nem lehet nagy üz-
letet csinálni belőle. Engem
az tesz boldoggá, hogy a
munkáim valahogyan mégis
eljutnak az emberekhez.

Hollósi Zsolt

● Százötven éve történt

„Szőreg porrá égettetett”

1848/49 fordulóján ne-
héz helyzetbe került a
forradalmi Magyaror-
szág. A kormánynak és
az országgyűlésnek újév-
kor el kellett hagynia a
fővárost. Windischgrätz
5-én bevonult Pestre.
Kossuthék Debrecenbe
tették át székhelyüket. A
honvédsereg a Délvidé-
ken is vereségeket szen-
vedett. A Honvédelmi Bi-
zottság elrendelte a
csapatok kivonását, át-
csoportosítását Szolnok
felé, Debrecen védelmére.
Január közepén Damja-
nich János tábornok kiűri-
tette a Temesközt, Vécsey
Károly tábornok pedig
Bácskát. A védetlenné ma-
radt magyarság rémülten
menekült szülőföldjéről.

A szaladás

Torontál meg Bács megye
községeinek (Becse, Ada,
Zenta, Kanizsa, Csóka stb.)
népessége, mintegy hatvane-
zer magyar vette útját Szeged,
Makó, Földeák felé. „Borzasz-
tó vala látni a költözőkődest –
írta a torontáli alispán – fölke-
rekedett nagyja és kicsinyje, s
még hírmondó sem maradt
hátra a helységekben, maguk-
kal vívén csekélységüket és
marháikat, melyek egy részét
takarmány híján már útközben
elprédálni kényszerültek; mit
szóljak még azon kisded gyer-
mekekről, kik a költözőkődes
alkalmakkor megfagytak, csu-
pán a törökökbenjárásban
17 csecsemő fagyott meg, két
parasztnő egy szénavontató ol-
dalában lebetegedvén, és éjjel
a hidegben ott maradván, reg-
gelre magzataikkal megfagva
találtattak.” „A nép e retten-
tes időszakot szaladás néven
még ma is fájdalmas érzelmek
között emlegeti” – írta Szeged
történetírója, Reizner János
1884-ben.

A honvédek helyett a lé-
nyegesen gyöngébb ütőerőt
jelentő, nemegyszer fegyvel-
metlen, helyüket elhagyó
nemzetőrök maradtak a Délvi-
déken, de a túlerővel szemben
lépésről lépésre ők is föladták
állásaikat.

Az osztrák katonákból és
délvidéki szerb fölkelőkből
szervezett hadtest parancsno-
ka, a szerbek vajdája, Todorovi-
vi tábornok január 16-án a
Bánság déli végéről mintegy
7000 főnyi seregével és nyolc
ágyúval elindult Szeged elfog-
lalására. Akadálytalanul halott
előre: február 2-án elfoglalta
Zentát.

A bosszú

Mihajlo Tritzov szerb őr-
nagy 48 órát szabad rablást
engedélyezett martalócainak.
Bács-Bodrog vármegye mo-
nográfijában olvassuk: „Tar-
tott a szűzek megbecsteleníté-
se, az öregek kínzása s az álta-
lános vérontás. Az elfogotta-
kat fejével lefelé a templom
előtti haranglábakra aggatták,
s alájuk tüzet gyújtottak. Más-
okat nyakig földbe ástak, s
úgy vágták le a fejüket...”

Tömörkény István 1911-
ben Faj és felekezet című tár-
cájában megöröklöttette párbe-
szédét a csókai Kremenýák-
dombon végzett régészeti ása-
tásai közben öreg napszámo-
sával, bizonyos Vászó bácsi-
val. A 82 éves öreg szerb azt
bizonygatta, hogy a csókai
szerbek meg a magyarok
megvannak egymással békes-
ségben, „mint a birka”. Bá-
rányt akart mondani... Tömör-
kény ezután így ír:



Csata Szőregnél. (Egykorú metszet)

„A dombról át lehet látni a
Tisza töltső oldalára. Hatalmas
vashídjával ott van Zenta. Ma-
gasabb épületei a lapos mezőn
át ide látszanak.

– Hát Vászó bácsi, az na-
gyon szép, hogy maguk úgy
élnek, mint kis fehér birka.
Hanem negyvennyolcban ma-
ga sem lehetett ilyen fehér kis
birka. Mert akkor maguk oda-
át Zentán, a piacon, a szent
szobrárt a magyar emberfejek-
kel rakták körül.”

A történetírás is följegyez-
te: Tritzov hat hétig minden-
nap akasztatott, még a temp-
lom előtti keresztre is. A főté-
ri Szentháromság szobor elé
óriási piramist rakott ember-
fejekből, és a szobrot is körül-
rakatta velük. A későbbi vizs-
gálat során Győri István Má-
tyás és Gidán János vallották,
hogy „egy egész nap a meglő-
vöttek fejét vagdalták fejszé-
vel, egyik még az ipának
(apósának!) is elvágta a fe-
jét...”

A szerbiányok Szeged előtt

Hadik Gusztáv ezredes IV.
hadtestéből február 2-ától
mindössze Szőregen négy
század nemzetőr. Oszentivá-
non (a mai Tiszaszigeten) és
Gyalán csupán egy század
honvéd állomásozott. Február
9-én a szőregiek kérték a sze-
gedi polgármestert, hogy a fa-
luból elvitt két ágyút hozzáér-
tő tüzérekkel küldesse vissza.
A magyar lakosság jó része
Szegedre, Makóra, Tápéra s
más közeli községbe mene-
kült.

Gózon Imre pécsi vándor-
színész, később kántortanító,
akkor honvéd tizedes Szőre-
gen állomásozott e napokban.
Emlékezésében írta: „Először
ön – vorpost – volt száza-
lános vérontás. Az elfogotta-
kat fejével lefelé a templom
előtti haranglábakra aggatták,
s alájuk tüzet gyújtottak. Más-
okat nyakig földbe ástak, s
úgy vágták le a fejüket...”

Tömörkény István 1911-
ben Faj és felekezet című tár-
cájában megöröklöttette párbe-
szédét a csókai Kremenýák-
dombon végzett régészeti ása-
tásai közben öreg napszámo-
sával, bizonyos Vászó bácsi-
val. A 82 éves öreg szerb azt
bizonygatta, hogy a csókai
szerbek meg a magyarok
megvannak egymással békes-
ségben, „mint a birka”. Bá-
rányt akart mondani... Tömör-
kény ezután így ír:

érve láttuk, miszerint a töltés
elfoglaltatván, nekünk vissza-
vonulási útnak a Maros olva-
madást indított. „Sűrű kövér
hópelyhek kezdtek hullani,
midőn a lövések a szerbeket
felriasztották, kik kovás fegy-
vereiknek így semmi hasznát
sem vehették; s nem tudván,
hogy mily erővel van dolguk,
az egész előcsapat vad futás-
ban keresett menedéket” – ír-
ta Reizner János még kortársi
beszámolóik nyomán. Hadik
ezredes jelentése szerint 50,
Reizner szerint 67, a hivatalos
lap, a Közlöny szerint 95 föl-
kelő maradt halva a csata
színhelyén. Egy ágyút és egy
díszzászlót zsákmányoltak. A
földühödött nemzetőrök föl-
koncolták az újszegedi szer-
bek közül egyedül a házában
maradt Laušević fűszerkeres-
kedőt. Nyilván ártatlanul, hi-
szen azért mert otthon mara-
dni, mert nem követett el a ma-
gyarok ellen semmit...

„A nemzetőrségnek írta
Reizner – egy halottja és há-
rom sebesülte volt, s ezen fe-
lül a Wázák (az 1848 őszén a
honvédsereghez csatlakozó
császári és királyi 60. Wasa
gyalogezred 2. zászlóaljának
katonái) közül egy tizedes
esett el. Ez utóbbi volt az
egyetlen katona, aki a nemze-
tőrökre átvonult, s a csatában
részt vett. A jó fiú a kórház-
ban mint lábadozó sebe-
sült, midőn az első ágyúszót
meghallotta, a kórházból ki-
szökött, s ő is a nemzetőrök-
kel a jégén átmenve egy fur-
kósbottal a támadók közt a
legelső volt, s üttötte az el-
lent, míg egy golyó szíven ta-
lálta, s »éljen a haza!« kiáltás-
sal összerogyott. A nemzet-
őrök fegyvereikre fektetve vit-
ték át a hős halottat a város-
ba.”

A Szőregre visszahúzódó
szerbek sáncokat kezdtek
emelni a falu elé. Ismét más-
nap, tehát 12-én Hadik ezre-
des uszályhajókból hidat ve-
retett, és 13-án, kedden reggel
csapataival megtámadta a
szőregi szerb állásokat.

Szőreg visszafoglalása

Szőreg visszafoglalásáról
Hadik ezredes így számolt be
Kossuthnak:
„A szétvert ellenség 8 ágy-
úja közül egy 6 fontos, több
társzekerek és zászlók estek
kezeink közé. Ez utolsók kö-
zül hármat előlegesen is fel-
küldök. Az ellenséges halot-

tak száma több százakra
megy, de mi is fájjaljuk né-
hány derék vitézeinket. Halot-
taink és sebesülteink száma
közel 60-ra megy.

Különösen kitüntette ma-
gát a Wáza-zászlóalj. Szőreg
porrá égettetett.”

Gózon Imre följegyezte,
hogy elfogott bajtársaikat „a
bitó alól” kiszabadították. Ők
mondták el, hogy a kenyeres
kocsival megszökött Joanno-
vicsot a fölkelők azonnal had-
naggyá tették.

A magyar győzelem tehát
a falu pusztulásával járt. Ősz-
szel a katolikus plébános, Ra-
dics Pál így írta le híveinek
sorsát: „S midőn több hónapi
bujdosásaikból tűzhelyeikhez
visszatértek, csak új szenved-
ésnek jöttek elébe. Házaikra
nem ismertek, minden az
emésztő tűzlángok martaléka
lett; hajlékaik küszöbét fűvel
benőve találták, minden va-
gyonukból alig maradt egy
maroknyi hamu, csak pusztá,
félíg leomlott kormos falakat
láthatnak szemeik. Nincs
hely, hová az idő viszontag-
sági elől bús gondokkal ter-
helt fejüket lehajtsák; midőn
az eső csatornái megerednek,
az eső keserű könnyeikkel
foly össze.” A templom, a pa-
rókia is leégett. Februártól jú-
lius 8-ig nem folyt anyaköny-
vezés.

De a lakosság mégis lassan
hazaszívárgott, „romban levő
házaikat ismét visszafoglalta”.
A szőregi győzelemmel a
szerb lázadókat sikerült visz-
szaszorítani Temesvárig.

Történelmi ítélet

Az 1848-49-i horvát,
szerb, román, szlovák lázadá-
sok megítéléséhez érdemes
gondosan tanulmányozni, sza-
vanként mérlegre tenni az
1980-ban Újvidéken kiadott
Vajdaság című reprezentatív
műnek e néhány sorát:

„Mivel a forradalom ké-
sőbbi szakaszában a bécsi ud-
var a magyarok ellen fordult,
a vajdasági feudális és kleri-
kális körök szövetségre léptek
Ausztriával, és a bécsi reakció
eszközüvé váltak a magyar
forradalom elleni harcban. Az
ellenforradalmi erő, az orosz
cárizmus segítségével, 1849
nyarán elfojtották a magyar
forradalmat, s ezáltal nagy
csapást mértek a Habsburg-
monarchia elleni összes nem-
zeti és szociális mozgalmak-
ra.”

Péter László



BESTFOODS

A BESTFOODS MAGYARORSZÁG RT.

röszkei laboratóriumába munkatársat keres:

1 fő analitikust
és
1 fő mikrobiológus asszisztentst,
2 műszakos munkabeosztásban.

Elvárások:

- főiskolai vagy egyetemi végzettség
- középfokú angolnyelv-ismeret
- számítógép-használat.

Jelentkezni: fényképpel ellátott önéletrajzzal

Röszke, Felszabadulás u. 110. címen,

„Sürgős” jellegre.